

ANALIZA CRITICĂ A UNOR TAXONI DIN DELTA DUNĂRII

G. NEGREAN și G. DIHORU

După contribuțiile floristice remarcabile asupra Deltei Dunării, publicate înainte de 1940 (Z. C. Panțu & al., 1935, I. Prodan, 1935—1939 etc.), aproape nici un taxon deosebit nu a mai fost semnalat de aici. Totuși acest ținut ispititor a devenit ulterior obiectiv de mare interes pentru cercetările geobotanice (V. Vasiliu & al., 1963, Ana Popova-Cucu, 1964, T. Simion, 1960, H. D. Krausch, 1965, Doina Ivan 1967).

Între anii 1969—1973 au fost colectate câteva plante care fac obiectul acestei lucrări.

1. *Agrostis albida* Trin. in Mém. de l'Acad. Sc. Pétersb., sér. 6 VI, 2 (1845) 244 ; Schischin in Flora SSSR II (1934).

Agrostis stolonifera ¹⁾ sensu amplo este o specie politipică (D. Grecescu 1898, V. M. Klovkov 1950, I. Prokudin 1965, K. G. Widen 1971) la care se observă variații frapante privind înălțimea și poziția tulpinii față de sol, lățimea și lungimea frunzelor, lungimea ligulelor, a glumelor (respectiv a spiculețelor) și anterelor etc. Deși toate acestea sînt variații cantitative ele sînt atît de expresive, încît au determinat descrierea a numeroși taxoni de care nu s-a mai ținut seama (K. G. Widen 1971). Puține diagnome au caracter calitativ (prezența sau absența aristei, scabritatea glumelor și lemelor etc.).

Taxonomiștii din vestul Europei deosebesc subspecii ținînd seama mai mult de dimensiunile și culoarea plantelor ca și de raportul tulpinii

¹⁾ În literatură se subliniază că după înflorire panicula se contrage. După observațiile noastre există la această specie gregară două tipuri de contragere a paniculei: a) ramurile primare și cele subordonate se alipesc de axul principal; b) ramurile primare rămîn întinse (de obicei patule) și se strîng pe ele numai cele secundare.

față de sol, cei din U.R.S.S. se bazează în special pe dimensiunile glumelor și anterelor.

În țara noastră, D. Grecescu 1898, descrie între altele de pe litoral var. *pontica*, taxon cu diagrame destul de bine exprimate, care ar trebui poate apreciat ca subspecie. O preocupare cu rezultate surprinzătoare asupra genului *Agrostis* revine lui C. Zahariadi, care descoperă unele diagrame subtile (ined.).

Materialul colectat de noi în Delta Dunării (Letea, pe nisipuri, lângă bălți. 11 VIII 1969, leg. G. Negrean) se încadrează la *A. albida* Trin.

Din analiza spiculețelor au rezultat următoarele: glume lat ovate, brusc îngustate la vîrf (întinse au vîrfurile obtuze), lungi de 1.4 (1.3—1.7) mm (fig. 1), antere relativ scurte, de 0.88 (0.75—1.00 mm), lema neregulat patru lobată la vîrf, cu 5 nervuri dintre care cea mediană terminată în mucron dorsal subapical (forma *pilifera* f. nov.)² tot din același loc prelungită în aristă exsertă din spiculeț (fig. 1 d).

Specia a fost identificată în mai multe locuri din Delta (Caraorman, Letea, Perișor, Sfîntu-Gheorghe, Sulina) și nu a fost citată pînă acum de la noi.

2. *Apera spica-venti* (L.) Beau. subsp. *maritima* (Klovov) Tzvel. in Novosti Sistematiiki Viscih Rastenii (1968). — *A. maritima* Klovov in Not. Syst. Herb. Inst. Bot. Acad. Sci U.R.S.S. XII (1950) 50; Prokudin I.M. in Voznacinik roslin Ukraini (1965) 76; *A. spica-venti* nonn. auct. rom. non (L.) Beauv.

Nisipurile maritime reprezintă pentru plante un mediu cu totul aparte, de aceea modificările lor depășesc uneori granițele varietăților speciei, devenind subspecii sau specii de sine stătătoare. Este cazul subspeciei de mai sus care, pe lângă areal (litoralul Mării Negre și M. de Azov) și ecologie (nisipuri maritime) specifice, prezintă și cîteva diagrame (fig. 2 b) — tecile scabre, glumele subegale, cea inferioară de obicei mai lungă decît lema — care înlesnesc separarea ei de subspecia tipică (fig. 2 a).

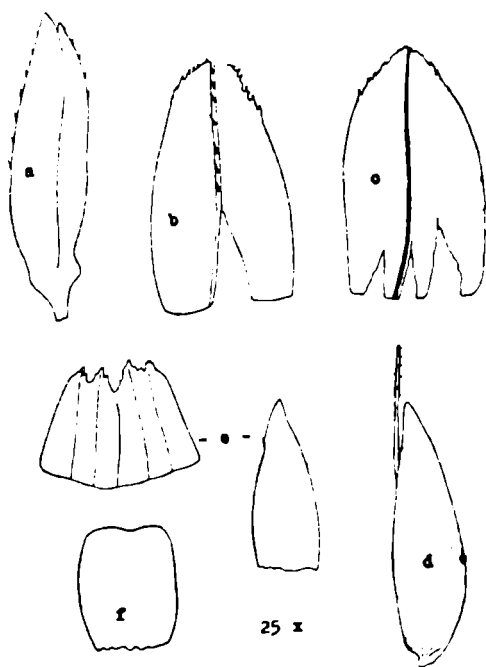


Fig. 1 — *Agrostis albida*: a — spiculeț, b — glumă inferioară, c — glumă superioară, d — floare, e — vîrfurile lemei întinse și din profil, f — palea

²) Forma *pilifera* f. nov. glumella inferioris dorsalis aristata.



Fig. 2 — *Apera spica-venti* (a), subsp. *maritima* (b), spiculețe

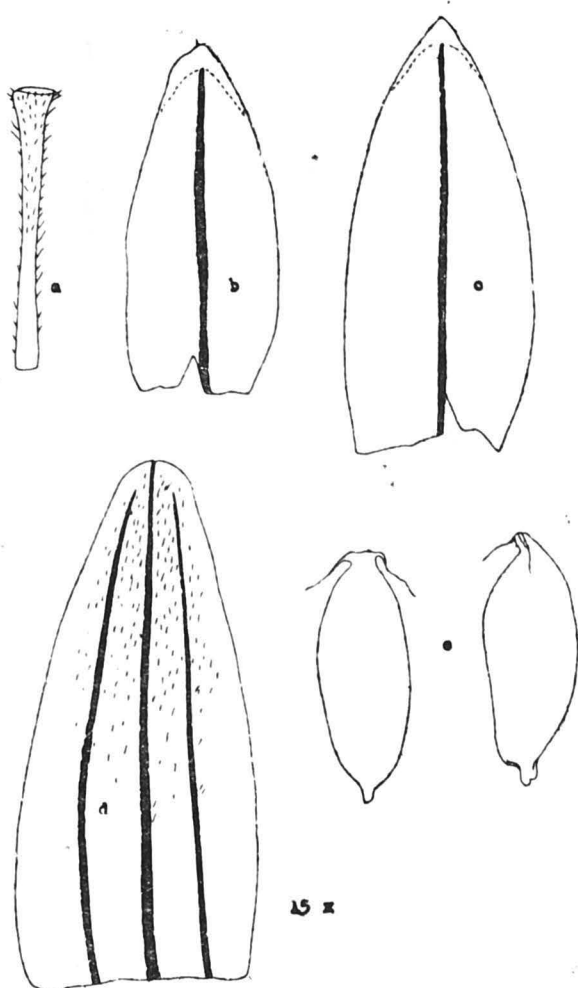


Fig. 3 — *Molinia caerulea*: a — axul spiculețului, b — gluma inferioară, c — gluma superioară, d — lema, e — cariopsa

3. *Molinia caerulea* (L.) Moench subsp. *euxina* (Pobed.) comb. nova. — *M. euxina* Pobed. in Botaniceskie materialî XI (1949). — Prokudin I.M. in Viznacinik roslin Ukraini (1965) 83.

În Herbarul Institutului de științe biologice București (BUCA) se află exemplare de *Molinia* colectate din Delta Dunării de către C. Zahariadi (1933) și I. Resetilov (1937). Specimene asemănătoare am colectat din pădurea Letea (locuri umede și umbrite dintre dune).

Taxonomia genului *Molinia* este destul de dificilă deoarece numai câteva diagrame sînt calitative (forma vîrfului glumelor și lemelor, prezența sau absența perilor la baza ramurilor paniculei), majoritatea

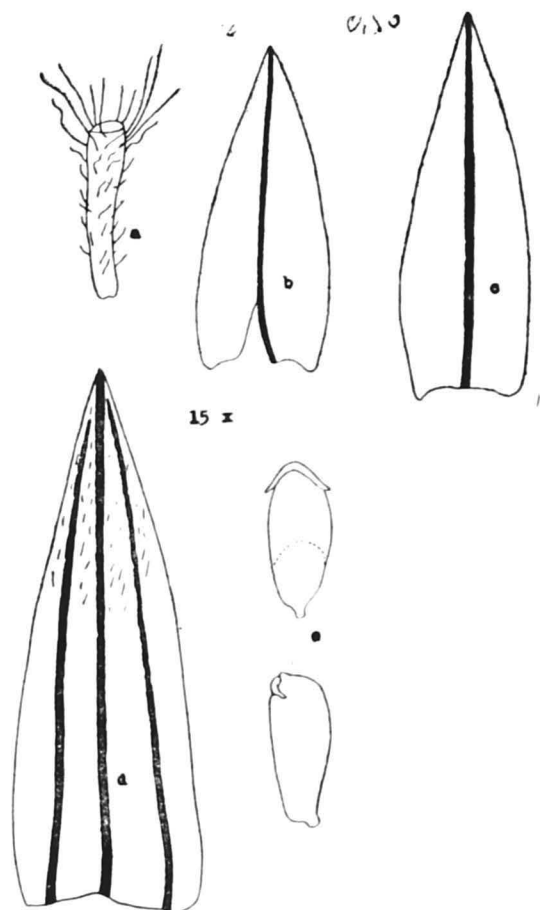


Fig. 4 — *Molinia caerulea euxina* (explicații ca la fig. 3)

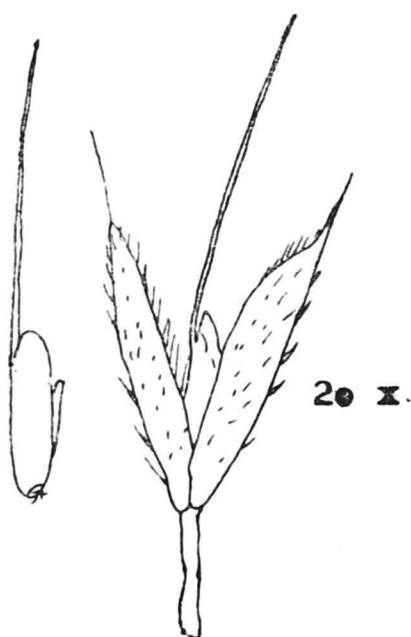


Fig. 5 — x *Agropogon littoralis*, spiculeț

fiind cantitative. Din acest motiv stabilirea rangului taxonomic al materialului nostru nu a putut fi făcută cu deplină certitudine.

Plantele colectate din Delta se caracterizează prin spiculețe 1 (2) floare, de 4—5 mm lungime, axul spiculețului păros, cu peri lungi sub floare (fig. 4), antere de 2 mm lungime, leme de 3,3—3,5 (4,1) mm lungime, ascuțite, în interior spre vîrf cu peri de 0,15 mm lungime, glume ascuțite, cea inferioară de 2,4 mm (2—2,9), cea superioară de 2,8 (2,5—3,2) mm.

Dintre speciile cohabitante amintim: *Carex panicea*, *Schoenus nigricans*, *Juncus gerardii*, *Potentilla erecta*, *Carex distans*, *C. otrubae*, *Cirsium alatum*, *Erianthus appressus*, *Periploca greaca*.

4. X *Agropogon littoralis* (Sm.) C.E. Hubbard Journ : of Ecology 33 (1946) 333. (*Polypogon monspeliensis* X *Agrotis stolonifera* s.l.). Plantă perenă, înaltă de circa 30 cm, cu tufă deasă, panicul spiciform de cir-

ca $5 \times 0,7$ cm. Spiculețe uniflore, de circa 2 mm lungime, cu glume scabre, persistente. Lema de circa 1 mm, emarginată, cinci nervată, cu arista lungă de 1,5—2 mm. Antere indehiscente, lungi de 0,65 mm și late de 0,2 mm.

Pe nisipuri umede la Sulina, rară (25 VII 1973)* Taxon nesemnlat în România. Planta se separă de speciile parentale astfel :

- Glume scabre pe mediană *Agrostis*
- Glume scabre pe toată suprafața
 - o Glume căzătoare *Polypogon*
 - o Glume persistente
 - + Glume acute *Agrostis*
 - + Glume aristate X *Agropogon*

Materialul se află depus în colecția Institutului de științe biologice (BUCA).

5. *Brachypodium distachyum* (L.) Roemer & Schultes. A fost menționat numai de la Sfintu-Gheorghe (G. Grințescu, 1927). Analizat, materialul respectiv (BUCA nr. 8486) s-a dovedit a fi *Apera spica-venti*. Se poate deci presupune că *Brachypodium distachyum* lipsește din flora țării.

6. Fustuca arenicola (Prodan.) Soó (*F. pallens* subsp. *arenicola* Prodan., *F. glauca* subsp. *psammophila* auct., *F. vaginata* var. *arenicola* (Prodan.) Soó & Simon, *F. vaginata* auct., *F. cinerea* Vill. subsp. *arenicola* (Prodan.) Beldie var. *arenicola*). Microscopice caracteristică nisipurilor Deltei, variantă a speciei *F. vaginata*. Morfologio se deosebește de aceasta prin virful glumelor acut. Probabil noua poziție taxonomică este mai corespunzătoare.

7. *Centaurea calcitrapa* L. subsp. *pontica* (Prodan. & E. I. Nyárády) Negrean & Dihoru (*C. pontica* Prodan. & E. I. Nyárády). Se dovedește de *C. calcitrapa* prin puține caractere (mărimea antodiului, achenei etc.). În plus arealul ca și ecologia permit diferențierea ei ca o subspecie. În afară de Sulina (11) a fost identificată și la sud de Sfintu-Gheorghe la Ciotic.

8. *Chenopodium glaucum* L. forma *wolfii* (Simonkai) Negrean & Dihoru (*Chenopodium wolfii* Simonkai). Cu excepția frunzelor, planta descrisă ca *C. wolfii* este identică cu *C. glaucum*. Această formă cu frunzele înguste și lungi apare în populațiile de *C. glaucum* la Sfintu-Gheorghe.

9. *Solanum triflorum* Nutt. subsp. *ponticum* (Prodan) Negrean & Dihoru (*Solanum ponticum* Prodan., *Solanum triflorum* var. *ponticum* (Prodan.) Borza. Populațiile din Delta Dunării (Caraorman, Letea, Rosetti, Sfintu-Gheorghe, Sulina), cu frunzele sinuate, pot fi apreciate ca o subspecie independentă.

Dintre speciile menționate, *Molinia caerulea euxina*, X *Agropogon littoralis* și *Centaurea calcitrapa pontica* cresc într-un număr foarte mic de exemplare și credem că ar merita un regim special de ocrotire.

* A fost colectat și la Medgidia (1974).

1. BORZA A., 1947—1949, *Conspectus Florae Romaniae*, Cluj.
2. CLAPHAM A.R. & al., 1962, *Flora of the British Isles*, Cambridge, Ed. 2.
3. GRECESCU D., 1898, *Conspectul Florei României*, București.
4. GRINȚESCU G. P., 1927, Rev. Păd., 39 (8).
5. IVAN DOINA, 1967, Contrib. bot. Cluj.
6. KLOKOV V.M., 1950, Not. Syst. Herb. Inst. Bot. Acad. Sci. U.R.S.S., 12 (50).
7. KRAUSCH H.D., 1965, Limnologica, Berlin, 3 (3).
8. PANȚU Z.C. & al., 1935, Mem. sect. ști. Acad. Rom., 11 (2).
9. POBEDIMOVA E.G., 1949, Bot. mater. 11.
10. POPOVA-CUCU ANA, 1964, St. cerc. geol. geof. geogr., Geografie, 11.
11. PRODAN I., 1930, Centaureele României, Cluj.
12. PRODAN I., 1935—1939, *Conspectul Florei Dobrogei*, Bul. Acad. Agron. Cluj, 3; 6; 7.
13. SIMON T., 1960, Annal. Univ. Sci. Budapest.-Biol., 3.
14. SOÓ R., 1973, Acta bot. Acad. Sci. Hung., 18 (3—4).
15. TZVELEV N.N., 1968, in Novosti Sist. Višših Rast.
16. VASIU V. & al., 1963, Hidrobiologia București, 4.
17. WIDÉN K.—G., 1971, *The genus Agrostis L. in eastern Fenno-scandia. Taxonomy and distribution*, Helsinki.
18. * * * *Viznacinik roslin Ukraini*, Kiev, 1965.

A B S T R A C T

The following specifications are made :

New taxa :

— *Agrostis albida* Trin., pontic species, identified along the roads, and in marshy places at Letea and Sulina.

— x *Agropogon littoralis* (Sm.) C.E. Hubbard (*Agrostis stolonifera* x *Polypogon monspeliensis*), wet sands on the beach at Sulina and Medgidia.

— *Apera spica-venti* (L.) Beauv. subsp. *maritima* (Klok.) Tzvel., specific taxon for the beach sands.

Molinia caerulea (L.) Moench subsp. *euxina* (Pobed.) Negrean & Dihoru, pontic taxon, in the shadowy marshes at Letea.

Critical taxa :

— *Brachypodium distachyum* (L.) Roemer & Schultes, recorded in Romania by G. Grințescu, is in fact *Apera spica-venti*.

— *Centaurea calcitropa* L. subsp. *pontica* (Prodan & E.I. Nyárády) Negrean & Dihoru comb. nova (*Centaurea pontica* Prodan & E.I. Nyárády).

— *Chenopodium glaucum* L. forma *wolfii* (Simonkai) Negrean & Dihoru, comb. nova (*Chenopodium wolfii* Simonkai).

— *Festuca arenicola* (Prodan) Soó (*F. pallens* Host subsp. *arenicola* Prodan).

— *Solanum triflorum* Nutt. subsp. *ponticum* (Prodan) Negrean & Dihoru, comb. nova (*S. ponticum* Prodan).